

Theologiae Spiritualis Scholasticæ Et Moralis Tomvs ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Joannis Duns Scoti D. Augustino Conformem

In quo tractatur de Intellectu & Scientia Dei, ejusque Objecto. Item de
voluntate & volitione Dei, ejusque Objecto

Bosco, Jean a

Antverpiae, 1686

Concl. IV. Deus cognoscit se in, & fortè ex creaturis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73680](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73680)

Smif.

Smifing (sup. n. 253.) quod tamen in divina scientia à parte rei nulla sit reflexio formalis, nulla actuum multitudo, nulla instantium successio; tamen secundum rationem, & variam terminationem divini actus divinam cognitionem prius directè rendere in lapidem, ex quo resultat esse cognitum lapidis, quàm reflexè cognoscat vel suam cognitionem, vel esse cognitum lapidis. Unde etiam formaliter loquendo de divina cognitione dici potest, eam non esse reflexam super se ipsam eo ipso, quod Deus per illam aliquid directè cognoscit; atque ita in Deo distingui posset secundum rationem cognitio reflexa à cognitione recta, prout aliàs Theologi secundum rationem variè distinguunt actus divinæ scientiæ, & voluntatis. Ita Smifing. Sed contrà (inquit Felix sup.) quia talis visio, sicut aliæ creaturæ, habet esse repræsentabile in essentia divina prius tempore, quàm sit ipsa visio, cum creaturæ cognoscantur in Deo, antequam sint existentes; nam sufficit habere esse futurum per decretum Dei. Secundò: Scotus loco citato loquitur nostro modo cognoscendi; nam in re Deus simul omnia cognoscit, neque in re distinguenda sunt illa instantia. Sic ille. Sed an quid Smifing in re distinguit illa instantia? Minime gentium. Et verò ex distinctione rationis in Deo putas bene sequitur distinctio realis inter actum rectum, & reflexum in nobis? Ita juxta Felicem sup. n. 11. obicit Theodorus. Ipse autem Felix negat hanc Consequentiam; nam, inquit, sufficit etiam in nobis distinctio rationis; sicut intellectus in Deo ab essentia solum formaliter distinguitur, & in nobis non distinguuntur realiter, sed solum etiam formaliter.

Dicta instantia non distinguuntur in re.

31. Potest in nobis dari actus reflexus realiter distinctus à directo. Felix. Scotus. Smif.

Visio beatifica est simul recta & reflexa. & quare? Felix.

32. Obiectio. ex Scoto.

Alium locum Scoti adducit Smifing pro se, sup. n. 256. ex 4. dist. 49. q. 6. s. De secundo principali, n. 23. Securitas presupponit certitudinem de continuatione beatitudinis; illa autem apprehensio certa sequitur ordine naturæ totam beatitudinem, cum sit actus, non tendens in obiectum beatificum; sed reflexus super actum, & per consequens, beatitudo tota posita essentialiter poterit esse sine certitudine; ergo & multo magis sine securitate. Ergo supponit Scotus, beatificam visionem creatam super seipsam minime reflexam esse.

Alioqui quemadmodum ipsa per se ipsam cognoscitur, ita continuatio ejus per ipsam posset cognosci. Respondet Felix, nequaquam. Scutum id supponere: nam ibi solum docet, securitatem non esse de essentia beatitudinis, cum beatitudo presupponatur ad securitatem & nihil dicit de cognitione reflexa. Solum colligitur dari actum reflexum, quo beatus certificetur de continuatione suæ beatitudinis, quod verum est, ex quo nihil contra nos. Sic ille. Ut ut sit de visione creata, ad veritatem nostræ Conclusionis sufficit, quod visio increata, re unica & indivisibilis, terminetur ad omnia cognoscibilia, etiam ad seipsam: dicatur recta cognitio, vel reflexa virtualiter, quæstio inutilis est de nomine, ut sup. dicebat Poncius. Igitur intellectus divinus cognoscit omnia cognoscibilia, idque omni modo possibili, directè, indirectè, intuitivè, abstractivè, seclusa imperfectione, quæ in cognitione creata posset inveniri. Et ideo etiam cognoscitur essentia in attributis, & relationibus, tamquam in suis quasi effectibus; quia hic modus cognoscendi est perfectio sine imperfectione. Ac propter eandem rationem,

CONCLUSIO III.

Deus cognoscit se in, & fortè ex creaturis.

Cognoscere in alio est cognoscere aliquid directè, in quo aliud indirectè cognoscitur; & ita effectus cognoscitur in causa, & vice versà, causa in effectù. Cum ergo creatura sit effectus Dei, quidni Deus se, tamquam causam seu Creatorem cognoscat in creatura, tamquam in suo effectù? Sanè Deus cognoscit creaturam comprehensivè: ergo cognoscit ordinem essentialem, quem dicit ad Creatorem: sed hic ordo nequit cognosci, quin cognoscatur terminus, juxta illud Scoti. Quodl. 14. Contra istam n. 23. Relatio non potest cognosci, nisi cognoscatur utrumque extremum. Ergo Deus in creaturis se cognoscit. Et confirmatur, quia Angelus se cognoscens cognoscit Deum: ergo potiori ratione Deus se cognoscet cognoscendo Angelum. Secundò: nam licet Deus cognoscat effectum creatum in se ipso, etiam cognoscit illum cognoscendo penetrativè causam: ergo similiter, quàmvis cognoscat causam in se ipsa, nempe se ipsum Creatorem; cognoscendo effectum, scilicet creaturam, cognoscet causam, nempe Creatorem. Ita Felix sup. diff. 3. n. 2. pro prima parte nostræ Conclusionis.

Sed contrà dicit aliquis: quàmvis Deus cognoscendo cognoscat dependentiam, quam habet à Creatore, ac per consequens ipsum Creatorem; non tamen eandem cognitione, quæ, ut terminatur ad dependentiam, sit intuitiva, & ut terminatur ad Creatorem, sit abstractiva; sed duplici cognitione, utraque intuitiva; nam simul de eadem re non potest esse cognitio intuitiva, & abstractiva; etenim claritas intui-

intuitiva excludit obfcuritatem abftractivæ; & in Deo effer cognitio intuitiva fui in feipfo, & fimul abftractiva fuiipfius in creaturis; & effer in Deo cognitionem abftractivam effer imperfectorio; non verò in nobis, vel in Angelis, in quibus poteft effer cognitio intuitiva relationis, & abftractiva termini illius. Respondet Felix fup. n. 3. eadem cognitione, quâ perfecte cognofcitur res, cognofcuntur omnia illa, fine quibus nequit cognofci; fed fine cognitione termini nequit relatio perfecte cognofci: ergo, fi per poffibile vel impoffibile in cognofcente illam non effer nifi unica cognitio, per illam cognofceretur relatio, & terminus. Rursus: cognofcere creaturam unâ cognitione, & alterâ Deum non effer cognofcere creaturam, ut dependet à Deo: ergo non effer comprehendere creaturam; nam cognitio Dei non repræfentat, Deum effer terminum creaturæ. Porro comprehendere rem effer eadem cognitione cognofcere fimul omnia, quæ funt efferentialiter connexa cum tali re; quia cognofcere diversâ cognitione folum erit cognofcere diverfas res. Deinde: in Chrifto Domino effer cognitio abftractiva fcientiæ infufæ earum rerum, quas intuitivè cognofcit fcientiâ beatâ: ergo tales cognitiones non repugnant fimul. Denique: fi nos unâ & eadem cognitione cognofcimus relationem, & terminum, quare Deus non cognofcet?

Neque Deo repugnat fcientia abftractiva; cum in ipfo fit fcientia fimpliciter intelligentiæ, quæ, fecundum plures, effer abftractiva. Nam quod talis fcientia non fit intuitiva, non effer defectus fcientiæ; fed ex defectu objecti: liquidem fcientia perfectiffima effer, cum objectum cognofcat, ut in fe cognofcibile effer: & cum in creaturis non fit Deus cognofcibilis, nifi abftractivè, cognitio, quæ ita cognofcit, perfectiffima effer; cum etiam aliàs ipfum Deum intuitivè cognofcat: nam cognofcit Deum omnibus modis, quod effer perfectio. Hucusque Felix. Incumbit itaque Adverfariis offendere imperfectorionem in tali modo cognofcendi Deum in creaturis, quod hætenus non fufficienter præfiterunt. Offenditur, inquit, imperfectorio: quia talis cognitio non folum effer abftractiva; fed etiam effer tantum quoad an effer. Ergo effer imperfectoria. Respondet Felix fup. num. 4. Neg. Confequentiam. Nam (inquit) fi illa cognitio effer directa, effer imperfectoria; fed effer perfectiffima, quia effer cognitio indirecta, & tali cognitione non effer aliter cognofcibile illud objectum: & cum eademmet cognitio fit intuitiva refpectu Dei, directè cogniti, & creaturæ in Deo cogniti, nulla in eadem reperitur imperfectorio. Secundò conantur Adverfarii offendere imperfectorionem: quia intellectus divinus vileret: fi quidem in fui cognitione dependeret à creaturis, quod non effer concedendum.

An cognitio Dei in creaturis fit imperfectoria. Felix.

36. Ex tali cognitione in illa Dei

Respondet Felix ibidem: quod verum effer Antecedens, fi creatura effer objectum motivum; fed non effer nifi terminativum: nam motivum effer efferentia divina, in qua cognofcitur

Tomus I.

creatura, & in illa, ut fic cognita, Deus iterum non vile cognofcitur ut Creator, & caufa talis creaturæ, ficut dicitur, Deum feu bonitatem divinam effer objectum motivum, & fpecificativum voluntatis Dei; & tamen inter objecta creata, quædam effer rationem formalem volendi alia; v. g. gloria, volita à Deo prædeftinatis effer ratio volendi illis gratiam, & ifta dona effer rationem, ut voluntas Dei terminetur ad ipfum Deum, ut finem cui refpectu fui, & ut finem qui refpectu noftri: quo pacto fe Deus non diligeret, fi talia dona nobis non voluiffet: undè ex tali volitione Dei, neque in noftro cafu ex tali cognitione in creaturis ulla in Deo fequitur imperfectorio. Sic ille. Sed hæc nondum finis. Talis, inquit, cognitio effer imperfectoria, liquidem per eam tantum cognofcitur Deus ut unus, & non ut trinus; nam creatura folum à Deo ut uno efferentialiter dependet. Respondet Felix fup. n. 5. concedendo, effer cognitionem efferentiam de Deo uno, quâvis fit implicita de Deo trino (quoniam opera ad extra funt indivifa) neque hoc effer imperfectorio; quia Deus cognitus in creaturis non effer aliter cognofcibilis, licet creatura poffibilis non effer cognofcibilis à Deo per fcientiam intuitivam, fecundum plures; fed folum per abftractivam; neque hoc effer inconveniens: potiùs debet reputari majus inconveniens, quod nullo modo cognofcatur Deus in creaturis, cum Deus in illis cognofcibilis fit, & cognofcatur ab homine, & ab Angelo. Cur ergo talis cognitio negabitur Deo? Quia, inquit, effer fuperflua in Deo, qui fe in feipfo perfectiffimè cognofcit. Respondet Felix fup. negando, effer fuperfluam: nam cognofcitur Deus alio modo, quod effer perfectio.

Talis cognitio non effer fuperflua.

Cæterum aliqui Recentiores hæc dicunt, cognitionem Dei in creatura effer intuitivam, quia talis cognitio non fumat denominationem à Deo, fed à creatura, quæ effer objectum, & quæ directè ac intuitivè cognofcitur: atque adeò adhuc cum reduplicatione, & præfio, ut terminatur ad Deum, non effer dicenda abftractiva, nec præfio: quia talis cognitio ita indivifibiliter refpicit creaturam, & Deum ut ejus terminum, ut inter ipfam, ut attingit creaturam, & ut attingit Creatorem, nequeat præfio fieri adhuc per intellectum. Sic illi. Sed hæc doctrina non placeat Felici fup. quia, inquit, ifta cognitio Dei, ut terminatur ad creaturam, effer directa, & ut terminatur ad Deum, effer indirecta, ergo in illa poteft fieri præfio: Rursus: cognitio intuitiva non terminatur ad objectum indirectum, nifi tale objectum in aliquo eminentiori continetur, ut creatura continetur in Deo: ergo cum cognitio Dei in creatura indirectè terminetur ad Deum, & Deus non continetur eminenter in creatura: hinc effer, quod talis cognitio non fit intuitiva, fed abftractiva. Ita præfatus Auctor. Atque hæc fufficient de x. parte Conclusionis. Venio ad fecundam, fcilicet ad cognitionem Dei ex creaturis. Tunc autem cognofcitur aliquid ex alio, quando aliquid directè cognofcitur; fed talis cognitio caulatur vel originatur

37. Aliqui putant, eam effer intuitivam.

Oppofitum tenet Felix.

Quid sit
cognoscere
aliquid ex
alio.

Homo sic
cognoscit
Deum.

ex alia cognitione, quā directē cognoscitur aliud obiectum: v.g. cognitio Conclusionis est cognitio ex alio; nam causatur ex cognitione directā principii.

Et quidē taliter Deum cognosci ab homine, nemo negat, & Apostolus manifestē proloquitur ad Rom. cap. v. 20. *Invisibilia enim ipsius à creatura mundi per ea, quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur, sempiterna quoque ejus virtus & divinitas.* Si creatura mundi ex his, quæ facta sunt, id est, ex creaturis conspiciat Deum, quidni & ipse Deus? Audio dicentem: quia ad hoc requiritur duplex cognitio; una, quā cognoscitur creatura; & altera, quā cognoscitur Creator, & quod hæc dependeat ab illa, quod non habet locum in Deo; sed in homine, & Angelo.

Sed fallitur: nam (inquit Felix sup. num. 8.) quāvis in nobis sit duplex actus & cognitio; non tamen in Deo, propter infinitatem suæ cognitionis: erit tamen discursus obiectivus & virtualis, qui Deo non obest, ut patet ex supradictis. Igitur Deus cognoscet se ex creaturis unā & indivisibili cognitione. Probat: quia sic Deus se cognoscet omnibus modis, & aliis nulla est imperfectio: ergo Deo est concedendum: nem nulla imperfectio est, quod Deus unico actu cognoscit hoc: *Petrus est creatura; creatura dependet à Deo: ergo Petrus dependet à me.* Ita Felix sup. num. 9. Si dixeris: ille discursus supponit ignorantiam: nam quando cognoscitur Antecedens, ignoratur Consequens; ergo non est tribuendus Deo. Respondetur, in nobis rem sic se habere; sed in Deo, qui eadem cognitione in sua essentia perfectissime cognoscitur. Nec valet, cognitio ex creaturis non attingit Deum ut Trinum, & ut est in se; ergo est imperfecta. Nam idem argumentum militat contra cognitionem in creaturis, sicut ergo ibi non concludit, ut sup. ostendimus, ita nec hic.

38.
Foris &
ipse Deus,
sed per uni-
cam cogni-
tionem.

Probatio.

Felix.
Obiectio
soluitur.

Ex aliqui-
bus creatu-
ris cognoscit
Deus ut
Trinus.

In quo di-
stinguatur
cognitio in
alio, & ex
alio.

39.
Obiectio.

Adde (inquit Felix sup. n. 10.) quod ex aliquibus creaturis, ut ex fide, visione &c. Deus ut Trinus cognoscitur. Etiam ex dictis refutatur sequens argumentum: In eo distinguitur cognitio in alio à cognitione ex alio, quod cognitio in alio solum petat unam cognitionem; cognitio autem ex alio duas; sed in Deo non dantur duæ cognitiones: ergo neque cognitio ex alio. Corruit, inquam; quia illa duplex cognitio non est essentialis, ut dictum est; sed per accidens se habet ad cognitionem ex alio. In quo ergo distinguuntur cognitio in alio, & ex alio? In hoc solum essentialiter distinguuntur, quod in cognitione in alio cognoscitur terminus indirecte; at verò in cognitione ex alio terminus directe cognoscitur. Ita Felix sup. in fine d. numeri.

Sed enim, urget aliquis: ideo in nobis datur cognitio causæ ex effectu, quia effectum non cognoscimus perfecte; nam si in effectu eadem cognitione cognosceremus causam, non prurperet mens in cognitionem causæ per directam cognitionem à prima, quā cognovit causam in effectu: sed Deus in creaturis se per

fecte cognoscit: ergo nequit se cognoscere ex creaturis; quia superflua esset talis cognitio. Respondet Felix sup. n. 11. quod, licet creatura cognoscat causam indirecte in effectu; nihilominus poterit optimè conari ad cognitionem ejusdem causæ ex effectu, non ut acquirat cognitionem causæ absolute, sed ut cognoscat directe talem causam, quam antea indirecte cognoscebat: & cognoscere eandem rem pluribus modis est perfectio; & ita etiam Deo est concedenda. Nec obstat: quod Deus in creatura perfecte se cognoscat; nam creaturam comprehendit. Non obstat, inquam; quia hæc cognitio est indirecta, & cum ex creatura directe cognoscatur, & perfecte, est diversus modus cognoscendi, & ita neuter est superfluous, inquit præfatus Auctor sup.

Ultimo argumentantur Adversarii: Obiectum cognitum in Antecedente est causa motiva in genere causæ formalis ad causandam cognitionem obiecti conclusionis seu Consequentis; sicut obiectum cognitum per intellectum movet ad amorem sui; sed creatura non potest esse motivum actus Dei: ergo neque poterit se Deus cognoscere ex creatura. Respondet Felix sup. in fine: Antecedens solum esse rationem formalem cognoscendi conclusionem in sensu explicato n. 4. Rogas: quis sit ille sensus? Quod sicut inter obiecta creata quadam sunt ratio formalis in Deo volendi alia, etiam bonitas divina sit obiectum motivum & specificativum voluntatis Dei; sic itidem obiectum creatum sit ratio formalis in Deo cognoscendi se ipsum, tametsi ipsa essentia sit obiectum motivum, & specificativum intellectus Dei.

Rogas iterum: quidnam sit illud creatum, in quo, & ex quo Deus cognoscitur? Respondetur: quodlibet sive actuale, sive possibile: imò ex negatione, saltem remote, cognoscitur Deus; nam negatio cognoscitur per positivum, & positivum à Deo dependet. Ita Felix sup. n. 12. Rogas tertio, an Deus cognoscatur ex attributis, & relationibus. Respondet idem Auctor eodem loco, affirmative. Nam (inquit) si ex creaturis cognoscitur Deus per connexionem & dependentiam, quam habent à Deo, majorem connexionem (licet non dependentiam) habent attributa, & relationes cum essentia divina; siquidem ab illa solum formaliter distinguuntur; neque necessarium est ad cognitionem ex alio, quod tale aliud realiter distinguatur à Deo: Rursus: ex attributis ad essentiam Dei potest esse iste discursus: *Qui est infinitè omnipotens, est Deus; ego sum infinitè omnipotens: ergo ego sum Deus.* Et hæcenus de obiecto increato Scientiæ Dei. Sequitur agendum de obiecto creato, quod varias difficultates & sanè gravissimas involvit: estque multiplex, utputa possibile, & actuale, sive præsens, sive præteritum, sive futurum absolute. Præterea, futurum sub conditione. Incipio ab ente possibili, pro quo instituitur.